Kulturutskottets betänkande 2026/27:KrU2

Ungdomspolitisk skrivelse

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avslår motionsyrkandet.

I skrivelsen redogör regeringen för utvecklingen mot det ungdomspolitiska målet och prioriterade områden inom ungdomspolitiken. Regeringen redovisar även pågående och planerade insatser inom ungdomspolitikens område.

I betänkandet finns en reservation (V).

Behandlade förslag

Skrivelse 2025/26:283 Ungdomspolitisk skrivelse.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut 3
Redogörelse för ärendet 4
Utskottets överväganden 5
Skrivelsen 5
Utskottets ställningstagande 8
Reservation 9
Ungdomspolitisk handlingsplan, punkt 2 (V) 9
Bilaga 1
Förteckning över behandlade förslag 10
Skrivelsen 10
Följdmotionen 10
Bilaga 2
Utbildningsutskottets yttrande 11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ungdomspolitisk skrivelse 2025/26:283
Riksdagen lägger skrivelse 2025/26:283 till handlingarna.

2. Ungdomspolitisk handlingsplan
Riksdagen avslår motion
2026/27:10 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V).

Reservation (V)

Stockholm den 12 november 2026

På kulturutskottets vägnar

Leila Ali Elmi

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Leila Ali Elmi (MP), Kristina Axén Olin (M), Azadeh Rojhan (S), Ewa Pihl Krabbe (S), Peter Ollén (M), Sandra Sönnergren (V), Mikael Strömberg (SD), Anne-Li Sjölund (C), Carl Nordblom (M), Lili André (KD), Runar Filper (SD), Louise Thunström (S), Cecilia Prins (L), Peter Söderström (S), Amanda Lindblad (S), Emma Altenhammar (SD) och Jim Svensk Larm (S).

Redogörelse för ärendet

Den 11 juni 2026 överlämnade regeringen Ungdomspolitisk skrivelse (skr. 2025/26:283) till riksdagen.

I betänkandet behandlar utskottet skrivelsen och ett yrkande i en följdmotion. Motionsförslaget finns i bilaga 1.

Kulturutskottet har gett utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelsen och följdmotionen i de delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde. Utbildningsutskottets yttrande finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avslår ett motionsyrkande om att ta fram en ungdomspolitisk handlingsplan.

Jämför reservationen (V).

Bakgrund

Målet för alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, ha makt att forma sina liv och ha inflytande över samhällsutvecklingen. Ungdomar ska så långt det är möjligt ha tillgång till hälsa, utbildning, arbete, bostad, trygghet, kultur, fritid, sitt språk, möjlighet till delaktighet och inflytande samt ett liv fritt från diskriminering. Med ungdomar avses i detta sammanhang personer mellan 13 och 25 år (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354). Regeringen har tidigare bedömt att en samlad redovisning av utvecklingen i förhållande till det ungdomspolitiska målet bör lämnas till riksdagen med tre till fem års mellanrum. Den senaste ungdomspolitiska skrivelsen överlämnades till riksdagen 2021 (skr. 2020/21:105).

Uppföljningssystemet för ungdomspolitiken har funnits under lång tid och består bl.a. av olika indikatorer om ungas levnadsvillkor. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) gör en årlig redovisning av förändringar i ungas levnadsvillkor utifrån indikatorerna, tillsammans med en årlig tematisk analys. MUCF gör även en attityd- och värderingsstudie ungefär vart sjätte år där man undersöker hur ungas attityder och värderingar förändras över tid. Statskontoret utvärderade uppföljningssystemet 2022 med slutsatsen att det till stor del är ändamålsenligt i förhållande till sitt syfte.

Skrivelsen

Det ungdomspolitiska målet och ungdomars livsvillkor

Regeringen lämnar i skrivelsen en redovisning av utvecklingen mot det ungdomspolitiska målet, bl.a. utifrån aspekterna hälsa, utbildning, arbete, ekonomi, kriminalitet och utsatthet för brott samt fritid och organisering. I skrivelsen redogörs även för prioriterade områden inom ungdomspolitiken: att ungas psykiska och fysiska hälsa och ungas sociala inkludering och etablering på arbetsmarknaden ska öka samt att alla unga ska ha en meningsfull och trygg fritid och vara delaktiga i samhällsbygget. Enligt regeringen bedömer 76 procent av ungdomarna att deras allmänna hälsa är bra. De psykiska

diagnoserna har dock ökat kraftigt sedan 2010. Flickor, unga med funktionsnedsättning och unga hbtqi-personer rapporterar sämre psykisk hälsa än andra grupper. Ungdomar i områden med socioekonomiska utmaningar mår även sämre än ungdomar i områden med god socioekonomi.

Enligt regeringen är en god utbildning en viktig förutsättning för att etablera sig på arbetsmarknaden. Utbildningsnivån skiljer sig emellertid åt mellan olika grupper av ungdomar. Andelen elever med behörighet till gymnasiet är lägre för elever med utländsk bakgrund än för elever med svensk bakgrund. Unga med barn, personer med funktionsnedsättning och ungdomar i områden med socioekonomiska utmaningar har i större utsträckning endast grundskola som högsta utbildningsnivå.

En majoritet unga upplever att de har lagom mycket fritid, men ungdomars fritidsvanor visar blandade trender. Ungefär två av tre ungdomar idrottar regelbundet. Unga med funktionsnedsättning är dock mindre nöjda med sin fritid. Läsningen av böcker har halverats sedan 2007. Flickor läser mer än pojkar, skriver mer och utövar kultur oftare, medan pojkar idrottar i större utsträckning. Ungdomar i områden med socioekonomiska utmaningar använder bibliotek och fritidsgårdar i betydligt högre grad än ungdomar från områden med högre socioekonomisk standard.

Unga ensamstående och sammanboende med barn har lägre ekonomisk standard än unga utan barn. Andra grupper som har en relativt låg ekonomisk standard är unga med funktionsnedsättning, unga utan arbete och unga i områden med socioekonomiska utmaningar. Samtidigt har andelen unga som varken arbetar eller studerar sjunkit sedan början av 2010-talet, framför allt bland utrikes födda.

De flesta unga är optimistiska om sin egen framtid och majoriteten är nöjda med hur demokratin fungerar i Sverige. Trots detta uppger bara en av fem ungdomar att de har goda möjligheter att föra fram sina åsikter till beslutsfattare, och ungdomars representation i folkvalda församlingar är låg. Ungdomar från områden med socioekonomiska utmaningar är särskilt underrepresenterade när det gäller både intresse för politik och upplevd möjlighet att påverka.

Regeringens ungdomspolitiska prioriteringar

Regeringen bedömer att nuvarande prioriteringar fortfarande är relevanta och centrala för ungdomspolitiken men att prioriteringen som rör ungas psykiska hälsa bör utvidgas till att även omfatta fysisk hälsa. Dessutom bör prioriteringen som rör ungas fritid omformuleras så att det tydliggörs att det handlar om en trygg fritid för unga. Mot denna bakgrund anser regeringen att prioriteringarna inom ramen för ungdomspolitiken ska vara att

- den psykiska och fysiska hälsan bland unga ska öka
- ungas sociala inkludering och etablering på arbetsmarknaden ska öka
- alla unga ska ha en meningsfull och trygg fritid
- alla unga ska vara delaktiga i samhällsbygget.

Aktuella och planerade insatser

Regeringen beslutade i december 2025 om en nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention för perioden 2025–2034 (skr. 2024/25:77). Den nationella strategin innebär en tvärsektoriell ansats och en långsiktig inriktning för arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention. Unga är en särskilt prioriterad målgrupp i strategin, som fokuserar på att skapa socialt hållbara samhällsstrukturer. Som ett led i genomförandet av den nationella strategin har regeringen gett 27 myndigheter i uppdrag att samordna, stödja och följa upp genomförandet (S2025/00016). I uppdraget ingår att bl.a. ta fram en myndighetsgemensam handlingsplan för perioden 2026–2028.

Regeringen lyfter även fram ett antal åtgärder som ska bidra till bättre fysisk hälsa hos barn och unga. Socialstyrelsen har t.ex. tillsammans med flera myndigheter tagit fram ett nationellt hälsoprogram för barn och unga som är yngre än 20 år.

För att öka ungas sociala inkludering och etablering på arbetsmarknaden har regeringen bl.a. satsat på statsbidrag till kommuner och regioner i syfte att underlätta etableringen i arbets- och samhällslivet för unga som varken arbetar eller studerar. Regeringen har även påbörjat en utbyggnad av yrkeshögskolan.

Vad gäller insatser för att alla unga ska ha en meningsfull och trygg fritid nämner regeringen bl.a. reformen om att införa ett fritidskort, se lagen (2025:759) om fritidskort. Fritidskortet omfattar barn och unga i åldern 7–16 år och är ett ekonomiskt stöd till vårdnadshavare för avgifter för barns fritidsaktiviteter. Under 2024 och 2025 fördelades även totalt drygt 400 miljoner kronor till Sveriges Riksidrottsförbund (RF), Svenskt Friluftsliv, MUCF, Statens kulturråd och Fritidsbanken för att stärka, tillgängliggöra och öka kännedomen om verksamheter för barn och unga, rekrytera och utbilda ledare, köpa in utrustning och hjälpmedel samt öka möjligheterna för barn och unga med funktionsnedsättning att delta i fritidsaktiviteter. Regeringen har även infört ett permanent bidrag om 100 miljoner kronor per år till RF för idrottsverksamhet för barn och unga i utsatta områden och angränsande områden. RF har även fått ökat stöd för delfinansiering av lokala byggnadsprojekt när det gäller idrottshallar och idrottsplatser. Regeringen lyfter även bl.a. fram att MUCF har fått ett uppdrag att ta fram nationella rekommendationer för den öppna fritidsverksamheten i kommunerna. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2027.

Regeringen redovisar vidare ett flertal insatser och åtgärder för att stärka ungas möjligheter att vara delaktiga i samhällsbygget. Det gäller t.ex. förlängt och ökat stöd till barn- och ungdomsorganisationer, stöd till ledarskapsutbildningar för unga i civilsamhället, uppdrag till länsstyrelserna att uppmärksamma ungas ideella engagemang, insatser för att stärka ungas valdeltagande samt handlingsplaner för hbtqi-personers rättigheter och för att motverka rasism och hatbrott.

Motionen

Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslår i partimotion 2026/27:10 ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram en ungdomspolitisk handlingsplan. Motionärerna menar att regeringens ungdomspolitiska skrivelse lyfter fram olika oroande aspekter av ungas livssituation vilket kräver en samlad plan för hur ungdomspolitiken ska utformas. Motionärerna anser att handlingsplanen bl.a. bör omfatta satsningar på fritidsaktiviteter och på att stödja ungdomsorganisationer. Andra prioriterade områden är enligt motionärerna skolsjukvården, utbildning och tandvård för unga.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att det ungdomspolitiska målet även bör omfatta att ungdomar ska ha både god fysisk och psykisk hälsa samt att ungdomars fritid ska vara både trygg och meningsfull. Utskottet noterar att den ungdomspolitiska skrivelsen bygger på ett omfattande faktaunderlag och att ungdomspolitikens uppföljningssystem gör det möjligt att följa utvecklingen och ta fram lämpliga åtgärder. Utskottet ser positivt på regeringens åtgärder för att nå det ungdomspolitiska målet och socialt hållbara samhällsstrukturer. Utskottet välkomnar bl.a. de insatser som riktar sig mot unga som varken arbetar eller studerar och insatser för att alla unga ska ha en meningsfull och trygg fritid. Utskottet delar regeringens bedömning att det behövs ytterligare insatser för att skapa goda levnadsvillkor och förutsättningar för olika grupper av unga. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna. Utskottet anser att det inte finns skäl att föreslå ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motion 2026/27:10 (V). Utbildningsutskottet delar den bedömningen i de delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde (se bilaga 2). Motionen bör därför avslås.

Reservation

Ungdomspolitisk handlingsplan, punkt 2 (V)

av Sandra Sönnergren (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2026/27:10 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V).

Ställningstagande

Det är bra att den ungdomspolitiska skrivelsen redovisar hur situationen för Sveriges unga ser ut men det behövs även en samlad plan för hur ungdomspolitiken ska utvecklas utifrån innehållet i skrivelsen. En sådan handlingsplan skulle också möjliggöra budgetsatsningar och ge en tydlig inriktning för ungdomspolitiken. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med en ungdomspolitisk handlingsplan.

Jag vill att handlingsplanen ska ta ett helhetsgrepp om allas rätt till utbildning. Gymnasieskolan ska ge alla elever utökade valmöjligheter genom att förmedla kunskap och bildning. Andelen studerande på högskolor och universitet med utländsk bakgrund har ökat de senaste åren. Samtidigt har skillnaden mellan könen ökat över tid och högskolestudenter med lågutbildade föräldrar är fortfarande underrepresenterade.

I en ungdomspolitisk handlingsplan bör det även lämnas förslag till åtgärder för att stärka elevers hälsa. Personaltätheten inom elevhälsan behöver byggas ut kraftfullt och den fria tandvården för unga behöver återställas.

Det konstateras i den ungdomspolitiska skrivelsen att det är av avgörande betydelse för ungdomar att kunna få ett arbete och egen försörjning. Jag menar att det i dagsläget saknas en tillräckligt stark politik för jobb- och välfärdsskapande i Sverige. Staten måste i stället öka investeringarna för att sätta fart på hjulen i ekonomin och stärka arbetsmarknaden.

Jag menar vidare att vi behöver bygga en meningsfull fritid för unga. Det behövs en stark ungdomsrörelse där unga kan engagera sig. Det måste finnas ett levande kulturliv i hela landet så att det blir möjligt att uppleva kultur eller själv delta genom att spela i band eller delta i amatörteater m.m. En viktig aktör för att det ska bli möjligt är studieförbunden, och det är av största vikt att deras anslag återställs. Jag vill även se en förstärkning av medlen till idrotten, speciellt för idrottssvaga områden.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2025/26:283 Ungdomspolitisk skrivelse.

Följdmotionen

2026/27:10 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att ta fram en ungdomspolitisk handlingsplan och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Utbildningsutskottets yttrande

Ungdomspolitisk skrivelse

Till kulturutskottet

Kulturutskottet har beslutat att ge utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelse 2025/26:283 Ungdomspolitisk skrivelse och en följdmotion i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utbildningsutskottet yttrar sig över skrivelsen i de delar som berör utskottets beredningsområde och över motion 2026/27:10 (V).

Utskottet anser att kulturutskottet bör avstyrka motionen och föreslå att skrivelsen läggs till handlingarna i de delar som utskottet yttrar sig över.

I yttrandet finns en avvikande mening (V).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Regeringen lämnar i skrivelsen en redovisning av utvecklingen mot det ungdomspolitiska målet att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor redovisas utifrån aspekterna hälsa, utbildning, arbete, ekonomi och boende, kriminalitet och utsatthet för brott samt fritid och organisering.

I skrivelsen redogörs även för prioriterade områden inom ungdomspolitiken: att ungas psykiska och fysiska hälsa och ungas sociala inkludering och etablering på arbetsmarknaden ska öka samt att alla unga ska ha en meningsfull och trygg fritid och vara delaktiga i samhällsbygget.

Skrivelsen innehåller också en redogörelse av det internationella samarbetet inom ungdomspolitiken.

Målet för den nuvarande ungdomspolitiken m.m.

Målet för den nuvarande ungdomspolitiken lades fast i propositionen Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354). Målet för alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar, dvs. i detta sammanhang personer mellan 13 och 25 år, är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. För att målet ska uppnås ska alla statliga beslut som berör personer i åldern 13–25 år ha ett ungdomsperspektiv.

I skrivelsen framför regeringen bl.a. att redovisningen av utvecklingen mot det ungdomspolitiska målet visar att tre fjärdedelar av de unga upplever att de mår bra och att de flesta unga är optimistiska om sin egen framtid. Allt fler ungdomar studerar på universitet och högskola och andelen unga som varken arbetar eller studerar har sjunkit under de senaste åren.

Samtidigt har utvecklingen i Sverige präglats av påtagliga samhällsförändringar. Det handlar bl.a. om ökade geopolitiska spänningar, en osäker världsekonomi och en pandemi följd av en accelererande digitalisering. Dessa förändringar har påverkat hela befolkningen, inte minst den yngre generationen. Fler unga utsätts för dödligt våld och är oroliga för framtiden i världen. Den psykiska ohälsan bland unga har ökat i flera avseenden. Endast en av fem unga anser att de har goda möjligheter att faktiskt föra fram sina åsikter till beslutsfattare.

Redovisningen tydliggör, enligt regeringen, att ungas levnadsvillkor är starkt förknippade med de förutsättningar som råder i området som de bor i. Det handlar främst om skillnader i utbildning och ekonomi och ungas politiska aktivitet såsom att delta i allmänna val. Även andra faktorer såsom funktionsnedsättning påverkar ungas levnadsvillkor.

Unga är ingen homogen grupp utan en mångfald av individer. Det är en gemensam utmaning för hela samhället att säkerställa att ingen ungdom lämnas utan möjlighet att forma sitt eget liv och påverka sin framtid. Med skrivelsen sätts, enligt regeringen, dagens ungas perspektiv i centrum.

Avsnittet om ungdomar och utbildning

Av skrivelsens avsnitt om ungdomar och utbildning framgår bl.a. att ungdomars rätt till en utbildning av hög och likvärdig kvalitet utgör en viktig del i uppfyllandet av regeringens ungdomspolitiska mål (avsnitt 3.3 s. 37–42). Utbildning är en mänsklig rättighet, och goda kunskaper från grundskolan ger förutsättningar för att klara av gymnasieskolan. En slutförd gymnasieutbildning ger i sin tur ökade möjligheter till fortsatta studier eller arbete. Jämställd utbildning är också ett av de jämställdhetspolitiska delmålen (prop. 2025/26:1). Det innebär att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning och studieval. Utbildning ingår även som delmål inom integrationspolitiken. Ett delmål är att mäta andelen flickor och pojkar med utländsk bakgrund som uppnår gymnasiebehörighet. Det andra målet är att antalet som fullföljer en utbildning på gymnasial nivå och tar gymnasieexamen ska öka.

Motionen

I partimotion 2026/27:10 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör få i uppdrag att ta fram en ungdomspolitisk handlingsplan. Det behövs, enligt motionärerna, en samlad plan för hur ungdomspolitiken ska utvecklas utifrån den ungdomspolitiska skrivelsen. Vänsterpartiet vill bl.a. att den ungdomspolitiska handlingsplanen tar ett helhetsgrepp om allas rätt till utbildning och har flera förslag på hur det kan bli en möjlighet för fler. Bland annat vill Vänsterpartiet införa ett semestertillägg i vårterminens studiemedel och att alla unga ska få en fullständig gymnasieutbildning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka att ungdomars rätt till en utbildning av hög och likvärdig kvalitet utgör en viktig del i att uppfylla det ungdomspolitiska målet, dvs. att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Utskottet ser positivt på regeringens redovisning av utbildningsområdet samtidigt som utskottet anser att det behövs fortsatta insatser inom området för att målet ska uppfyllas.

När det gäller motionen om att regeringen bör få i uppdrag att ta fram en ungdomspolitisk handlingsplan ser inte utskottet skäl till att ta fram en sådan i de delar som berör utskottet.

Utskottet anser således att kulturutskottet bör avstyrka motion 2026/27:10 (V) och föreslå att skrivelsen läggs till handlingarna i de delar som utskottet yttrar sig över.

Stockholm den 5 november 2026

På utbildningsutskottets vägnar

Hawar Asaiesh

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Hawar Asaiesh (V), Liza-Maria Norlin (KD), Anders Ygeman (S), Patrick Reslow (SD), Zinaida Kajevic (S), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Muharrem Demirok (C), Anna Vedin (M), Camilla Hansén (MP), Samuel Pettersson (S), Anders Alftberg (SD), Emil Högberg (S), Elin Hjelmestam (L), Mohamed Abdukani (MP), Michael Melby (S), Lotta Högström (M) och Robin Lennartsson (SD).

Avvikande mening

Ungdomspolitisk skrivelse (V)

Hawar Asaiesh (V) anför:

Jag anser att regeringen bör få i uppdrag att ta fram en ungdomspolitisk handlingsplan. Det är bra att den ungdomspolitiska skrivelsen redovisar hur situationen för Sveriges ungdomar ser ut, men det behövs ambitioner på politikområdet och en samlad plan för hur ungdomspolitiken ska utvecklas utifrån skrivelsen. Vänsterpartiet vill bl.a. att den ungdomspolitiska handlingsplanen tar ett helhetsgrepp om allas rätt till utbildning och har flera förslag på hur det kan bli en möjlighet för fler. Bland annat vill Vänsterpartiet införa ett semestertillägg i vårterminens studiemedel och att alla unga ska få en fullständig gymnasieutbildning.

Jag anser således att kulturutskottet bör tillstyrka motion 2026/27:10 (V) och föreslå att skrivelsen läggs till handlingarna i de delar som utskottet yttrar sig över.

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2026